

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Лицар слова

До 180-річчя від дня народження

Генрика Сенкевича

Бібліографічний показчик

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Лицар слова

До 190-річчя від дня народження

Генрика Сенкевича

Бібліографічний покажчик

Славутич 2026

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом довідково-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене 180-річчю від дня народження Генрика Сенкевича [повне – Генрик Адам Александр Піус Сенкевич] (1846–1916), всесвітньо відомого польського письменника, культурно-громадського діяча, лауреата Нобелівської премії з літератури за видатні заслуги в галузі епосу (1905).

Посібник містить біографію письменника, публікації про його твори, видання та статті про життя і творчість, розробки уроків, інтернет-ресурси.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі:

Панова Л. І., Соловйова Л. О.

Відповідальний
за випуск:

Портная Н. В.

Життєвий та творчий шлях письменника

Генрик Сенкевич – один із найвизначніших польських письменників, лауреат Нобелівської премії з літератури, відомий своїми історичними романами та глибоким патріотизмом. Мандрівник, журналіст, фейлетоніст та редактор. Засновник благодійного стипендіального Фонду імені Марії Шеткевич з підтримки хворих на туберкульоз діячів культури.

З ім'ям Генріка Сенкевича пов'язані досягнення польського історичного роману, а також роману психологічного та новели.

Майбутній письменник народився 5 травня 1846 року в селі Воля-Окшейська у збіднілій шляхетській родині.

Батько письменника походив із татар, які оселилися на території Великого князівства Литовського під час правління Вітовта, т.з. «липків». Лише у XVIII столітті вони перейшли з ісламу до католицизму. Мати була з білоруської шляхетської родини.

Навчався у Варшавському університеті на медичному та історико-філологічному факультетах (1866–1870 рр.).

Через відсутність коштів Сенкевич не зміг закінчити університету, і в 1871 р. розпочав свою літературну діяльність як журналіст.

Упродовж кількох років Сенкевич став одним із провідних журналістів країни, працював кореспондентом у Відні, Парижі, США. В результаті перебування у США з'явилася книга «Листи із подорожі» («Listy z podróży», 1876-1878), яка мала надзвичайний успіх у польського читача. У 1878 р. Сенкевич виступав із лекціями у Франції й Італії.

Літературну діяльність він розпочав вже у студентські роки. Його ранні твори, зокрема повість «Даремно» (1872 р.), були присвячені подіям польського повстання 1863 року та життю польського селянства.

Світоглядні пріоритети раннього Сенкевича формувалися під впливом так званого варшавського позитивізму – ліберальної течії, пов'язаної з процесами капіталізації Польщі у другій половині XIX століття, а також з наслідками поразки польського повстання 1863 року.

З 1881 до 1887 р. Сенкевич очолював газету «Слово», завданням якої вважав утвердження «здорового прогресу на засадах поваги до національної традиції та віри».

Він багато мандрував Європою, відвідавши Париж, Львів, Венецію, Рим та інші міста.

В Італії він познайомився із Марією Шеткевич, полькою за національністю, з якою через два роки одружився (у 1881 р.). Згодом у них народився син Генрік Йозеф і дочка Ядвіга, але в 1885 р. дружина померла від туберкульозу. У 1888 році анонімний шанувальник надав йому 15 тисяч рублів, на які Сенкевич створив фонд імені своєї покійної дружини, який виплачував стипендії хворим на туберкульоз діячам культури (стипендіями фонду користувалися, зокрема, Марія Конопницька, Станіслав Виспянський, Казімеж Тетмай). Другий шлюб із Марією Володкович із Одеси (1893) закінчився розлученням з ініціативи дружини (1895). У 1904 році одружився з Марією Бабською.

Світову славу письменнику принесли історичні романи:

«Трилогія»: історична епопея про боротьбу Речі Посполитої у XVII ст., що включає романи:

«Вогнем і мечем» (1883–1884 рр.) – описує події Визвольної війни українського народу.

«Потоп» (1884–1886 рр.) – про шведське вторгнення в Польщу.

«Пан Володєєвський» (1887–1888 рр.) – про війни з Османською імперією.

«Без догми» (1891): психологічний твір із сучасного життя.

«Хрестоносці» (1897–1900 рр) – історичний роман про епоху Грюнвальдської битви.

Найвідомішим твором став роман «Камо грядеши» («Quo vadis»), написаний у 1894–1896 роках. У ньому зображено боротьбу перших християн проти римського імператора Нерона. Саме за цей твір у 1905 році Сенкевич отримав Нобелівську премію.

Його останній роман «Легіони», присвячений війнам Наполеона Бонапарта, залишився незавершеним.

Роман «Quo vadis» перекладений більш ніж на сорок мов. Більшість романів Сенкевича екранізовано. Найвідоміші екранізації: «Quo vadis» (1951, США), «Вогнем і мечем» (1999, Польща), «Quo vadis» (2001, Польща).

Із початком Першої світової війни письменник переїхав у нейтральну Швейцарію, де, незважаючи на сильний склероз, працював у польському Червоному Хресті.

Помер письменник 15 листопада 1916 року в швейцарському місті Вевер. У 1924 році прах письменника був перенесений до Варшави і поховано у крипті кафедрального собору Св. Івана Хрестителя.

Творчість Сенкевича мала величезне значення для польської культури й здобула світове визнання. Його твори перекладено десятками мов, а багато з них були екранізовані.

Цікаві факти:

У своїх історичних творах яскраво описав козацько-польські конфлікти.

Нобелівську нагороду отримав як визнання за «видатні заслуги як епічного письменника».

Письменник був одним із засновників Швейцарського комітету допомоги жертвам війни в Польщі (під час Першої світової).

Творча спадщина Г. Сенкевича

Сенкевич Г. Без догмата: Роман. Рассказы / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: Правда, 1989. – 640 с.

Сенкевич Г. В недрах Африки: приключения двух маленьких англичан в степях и лесах Африки / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: Орбита, 1990. – 320 с.

Сенкевич Г. Камо грядеши: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – Л.: Лениздат, 1990. – 703 с.

Сенкевич Г. Камо грядеши: роман; пер. с пол. / Генрик Сенкевич. – М.: Худож. лит., 1989. – 447 с.

Сенкевич Г. Quo Vadis: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – Екатеринбург: Сред.-Урал. кн. изд-во, Ассоциация уральских издателей, 1993. – 560 с.

Сенкевич Г. Крестоносцы: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: «Эй-Ди-Лтд», 1993. – 650 с.

Сенкевич Г. Куда идёшь: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: «Эй-Ди-Лтд», 1993. – 496 с.

Сенкевич Г. Огнём и мечом: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: «Эй-Ди-Лтд», 1994. – 736 с.

Сенкевич Г. Огнём и мечом: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: Худож. лит., 1990. – 686 с.

Сенкевич Г. Пан Володыевский: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – Харьков: СП «Фолио», 1993. – 382 с.

Сенкевич Г. Потоп: Роман в 2-х кн. Кн. 1 / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: «Эй-Ди-Лтд», 1993. – 590 с.

Сенкевич Г. Потоп: Роман в 2-х кн. Кн. 2 / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: «Эй-Ди-Лтд», 1993. – 559 с.

Сенкевич Г. Семья Поланецких: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: «Эй-Ди-Лтд», 1993. – 544 с.

Сенкевич Г. Семья Поланецких: Роман / Генрик Сенкевич; пер. с пол. – М.: Правда, 1990. – 608 с.: ил.

Сенкевич Г. Янко-музикант / Г. Сенкевич; пер. С. Ковганюка // Стожари: зб. худож. творів для позаклас. читання у 6 класі / упоряд. Н. А. Яценківська. – К.: Рад. школа, 1991. – С. 282-288.

Про життя і творчість

Васильева Е. К. Генрих Сенкевич / Е. К. Васильева, Ю. С. Пернатъев // 100 знаменитых писателей. – Харьков: Фолио, 2006. – С 341-344. – (100 знаменитых).

Горбуліна Є. Сенкевич Генрик / Є. Горбуліна // Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник: У 2 т. Т. 2: Л-Я / за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. – Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2006. – С. 508-510.

Горбунов А. М. Генрих Сенкевич / А. М. Горбунов // Панорама веков: Зарубежная художественная проза от возникновения до XX века: Популярная библиографическая энциклопедия. – М.: Кн. палата, 1991. – С. 498-501.

Горский И. К. Сенкевич Генрик / И. К. Горский // Краткая Литературная Энциклопедия / гл. ред. А. А. Сурков. – Т. 6. – М.: Советская Энциклопедия, 1971. – С. 757-759.

Добровольский Д. Генрик Сенкевич / Д. Добровольский // Энциклопедия для детей. Том 15: Всемирная литература. – Ч. 2: XIX-XX века / глав. ред. В. А. Володин. – М.: Аванта+, 2001. – С. 255-258.

Левінська С. Збагнути замисел художника: Г. Сенкевич «Камо грядеши» / С. Левінська // Відродження. – 1996. – № 2. – С. 30-33.

Маценко Г. Живе відчуття доби: Генрик Сенкевич / Григорій Маценко // Дзвін. – 2024. – № 5-6. – С. 183-185.

Мусский С. А. Генрик Сенкевич (1905) / С. А. Мусский // 100 великих нобелевских лауреатов. – М.: Вече, 2003. – С. 9-13. – (100 великих).

Сенкевич Генрик // История зарубежной литературы XX века. 1871-1917: Учебник для студентов пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» / В. Н. Богословский, З. Т. Гражданская, С. Д. Артамонов и др.; под. ред. В. Н. Богословского, З. Т. Гражданской. – М.: Просвещение, 1989. – С. 357.

Сенкевич Генрик Адам Олександр Пій (1905) // Енциклопедичний довідник «Лауреати Нобелівської премії. 1901-2001». Видання ювілейне / укладачі С. О. Довгий, В. М. Литвин, В. Б. Солоіденко. – К.: Український видавничий центр, 2001. – С. 39.

Сенкевич Генрик. Марії його долі // Любов славетних письменників у листах і в житті: Збірник художньо-документальних нарисів / автор-упорядник В. Кирилюк. – К.: Криниця, 2008. – С. 310-324. – (Серія «Серця скоряються кохання»).

Сенкевич Генрик // Усі зарубіжні письменники / упоряд. О. Д. Міхільов та ін. – Харків: Торсінг плюс, 2008. – С. 214-217.

Розробки уроків

Клименко М. В. «Світом править не Нерон, а Бог»: Підсумковий урок – усний журнал за романом Г. Сенкевича «Куди йдеш». 10 клас / М. В. Клименко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2001. – № 1. – С. 13-15.

Матюшкина Т. П. Відродження і порятунок: Вивчення роману Генрика Сенкевича «Хрестоносці» з використанням логічної схеми-конспекту (ЛСК): Урок в 10 класі / Т. П. Матюшкина // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1997. – № 7. – С. 20.

Інтернет-ресурси

Сенкевич Генрик [Електронний ресурс]. Вікіпедія: Вільна енциклопедія. – Електр. дані. – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D1%80%D0%B8%D0%BA_%D0%A1%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87. – Назва з екрану. – Дата останньої правки 16.10.2025. – (Дата звернення 28.04.2026).

Сенкевич Генрик – біографія [Електронний ресурс] // УкрЛіб. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio-zl/printit.php?tid=4355>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.04.2026).

Сенкевич Генрик – біографія [Електронний ресурс] // tvory.net.ua: Освітній портал з української та зарубіжної літератури. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://tvory.net.ua/zbio-biografii-senkevich/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.04.2026).

Колодюк С. Майстер історичної та психологічної прози: Сенкевич Генрик – презентація [Електронний ресурс] / Світлана Колодюк // Бібліотека ЖДУ ім. І. Франка. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://library.zu.edu.ua/doc/Sank.pdf>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.04.2026).

Ковальчик Я. Р. Генрик Сенкевич та його літературний маніфест польського патріотизму [Електронний ресурс] / Януш Р. Ковальчик // . – Електр. дані. – Режим доступу: <https://culture.pl/ua/artist/henryk-sienkiewicz>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.04.2026).

Перекуда В. Татарські корні Генрика Сенкевича: Походження видатного польського письменника Генрика Сенкевича, або як він пов'язаний з Кримом [Електронний

ресурс] / Вадим Перегуда // Крим – це Україна. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://crimea-is-ukraine.org/svitlytsa/genrik-senkevich/>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 28.04.2026).

Сенкевич Генрик – біографія [Електронний ресурс] / Youtube // .– Електр. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Vqy62RDtgKI>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 27.04.2026).

Сенкевич Генрик – презентація від бібліотеки-філіалу № 2 Полтавської міської ЦБС про найцікавіші факти з життя і творчості польського письменника [Електронний ресурс] / Центральна бібліотека Полтавської МТГ // Youtube. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=axI4BqRqXXI>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 27.04.2026).

Генрик Сенкевич: сторінки історії, що оживають [Електронний ресурс] / Вінницька ОУНБ ім. В. Отамановського // Youtube. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6TtJqbjedNM>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 27.04.2026).

Зміст

Життєвий та творчий шлях письменника.....	3
Творча спадщина Г. Сенкевича.....	6
Про життя і творчість.....	7
Розробки уроків.....	8
Інтернет-ресурси.....	9